

ПРИКРИЙ ТРАПУНОК, АБО КОГО І ЯК МАЄ ВИХОВУВАТИ СУСПІЛЬСТВО?

Нещодавно мені випало стати спочатку свідком, а відтак і одним з учасників прикрого трапунок, що стався в одному з коридорів нашого університету. Мені вже доводилося як спостерігати за подібними інцидентами, так і брати участь у достоту таких само на перший погляд дріб'язкових і не вартих на особливу увагу подіях.

Йдеться про короткотривалий, але високонфліктний діалог між викладачем і студентами щодо їхньої поведінки у стінах вищого закладу освіти. Якось, підіймаючись сходами, я почув, як одна із університетських колег робить зауваження студентам через те, що вони не соромлячись відкрито і голосно вживають обценну лексику в університеті. Брудна лайка, на жаль, давно вже стала невित्रаним тавром нашого суспільства, тож такі випадки трапляються доволі часто. Через це я продовжив собі підійматися сходами, розраховуючи, що студенти перепросять за вживання нецензурних слів й на цьому інцидент буде вичерпано. Однак не так сталося, як гадалося – студенти не тільки не вибачилися, але й почали доволі агресивно наполягати на тому, що не повинні перепрошувати. За їхніми словами, їм не було за що вибачитися, адже вони ні

в чому не завинили, бо, буцімто, так їх виховало суспільство, в якому лихослів'я є поширеним і загальноприйнятним явищем.

Поведінка студентів змусила мене повернутися і допомогти колезі у суперечці, що загрожувала вибухнути серйозним конфліктом. Студенти наполягали, що це їхнє право вільно висловлювати свої думки будь-якими словами й у будь-який спосіб, оскільки демократія передбачає свободу слова, закріплену в Конституції України, як одне із засадничих прав людини. Це справді так, у статті 34 Конституції закріплено: «Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань». Однак не слід забувати про форму, в якій припустимо реалізовувати право на свободу слова. У статті 173 «Кодексу України про адміністративні правопорушення» використання ненормативної лексики у громадських місцях означене як дрібне хуліганство, покарання за яке є доволі жорстким: «Дрібне хуліганство, тобто нецензурна лайка в громадських місцях... тягне за собою накладення штрафу від трьох до семи неоподаткованих мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням 20% заро-

бітку, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб». До відповідальності за цитовану статтю можна притягнути будь-якого повнолітнього повноправного громадянина України.

Описаний випадок заслуговує на увагу не лише з формально-юридичного погляду. Принаймні в одному з своїх тверджень студенти були праві – їх, як і всіх нас, виховує і формує суспільство. Саме звичні повсякденні практики соціального буття унормовують наше уявлення як про належну, припустиму і схвалювану, так і про засуджувану та заборонену поведінку. І тут вже має йтися не лише про табуйовану лексику чи нецензурну лайку, а про громадянський обов'язок кожного дотримуватися у повсякденному житті високих норм етики й моралі.

Слід не лише подавати молоді приклад для наслідування, але й не пропускати порушення і приклади неприйнятної поведінки, а робити зауваження і закликаати дотримуватися бодай елементарних правил співмешкання у громаді.

Суспільство справді виховує. Але ж ми самі і є цим суспільством! Хіба не так?

А.М. Домановський,
доц. каф. українознавства